

NOVES LOCALITZACIONS DE STENASELLUS VIREI A LA PENÍNSULA IBÈRICA, ESPECIALMENT A CATALUNYA *

Oleguer Escolà **

Rebut: juliol 1978
Acceptat: setembre 1978

RÉSUMÉ

Nouvelles localités de *Stenasellus virei* dans la Péninsule Ibérique, spécialement en Catalogne

On apporte une relation des nouvelles localisations de *Stenasellus virei* Dollfus du versant sud des Pyrénées, qui se sont produites à partir de 1965 avec la récolte de cet isopode dans différentes cavités souterraines, principalement en Catalogne. Avant on ne connaissait cette espèce que de la France, de Santander et d'une seule localisation de l'Aragon.

El 1896, en el curs d'una exploració a l'avenc de Padirac (Lot, França), VIRÉ i RAYMOND capturaren dos exemplars d'un *Asellota* despigmentat i anoftalm desconegut fins aleshores. Un dels exemplars es perdé; va ser, doncs, només amb un exemplar ♀ de 7 mm que DOLLFUS, el 1897, va descriure l'espècie, molt superficialment, que col·locà en el gènere nou *Stenasellus*. Posteriorment, en va completar la descripció, però aquesta restà imprecisament descrita fins ben entrat el segle XX (RACOVITZA, 1924, 1950).

Es coneixien, el 1962, cinc espècies del gènere a la península Ibèrica:

- Stenasellus virei* Dollfus, 1897.
- Stenasellus breuili* Racovitza, 1924.
- Stenasellus buchneri* Stammer, 1936.
- Stenasellus nobrei* Braga, 1942.
- Stenasellus galhanoae* Braga, 1962,

a les quals calgué afegir posteriorment:

- Stenasellus bragai* Magniez, 1976.
- Stenasellus magniezi* Escolà, 1976.
- Stenasellus escolai* Magniez, 1977.

El 1966 i el 1968 Guy MAGNIEZ estudià els *Stenasellus*, primerament els de la província de Santander (MAGNIEZ, 1966) i després tota l'espècie *S. virei* (MAGNIEZ, 1968), i deixà l'espècie dividida en cinc subespècies, una de les quals formada de l'anterior espècie independent de Stammer: *Stenasellus virei buchneri*.

El 28 de juny de 1911 JEANNEL i RACOVITZA recolliren a la cova del Solencio de Morrano (serra de Guara, Osca) *Stenasellus virei* per primera vegada a la península, només conegut aleshores del Gouffre de Padirac, a França. Aquesta va ser l'única citació del gènere al NE de la península Ibèrica fins que Lluís AUROUX i l'autor van fer, el 1965, una sèrie de troballes de *Stenasellus virei* a les cavitats de Catalunya.

* Aquest treball és dedicat a la memòria del Dr. Candel i Vila.

** Museu de Zoologia de Barcelona. Apartat 593. Barcelona, 3.

RELACIÓ DE LES NOVES LOCALITATS DE STENASELLUS VIREI DOLLFUS

SANT LLORENÇ DEL MUNT

1. Cova d'En Carner (al S de Sant Llorenç Savall)
III-68: Ll. Auroux; VIII-68: Ll. Auroux; 17 i 23-V-73: E. Vives.
2. Cova Simanya (el Montcau)
6-XI-66: Ribera-Escolà; 5-V-68: Ribera; 24-IX-68: Auroux, Meseguer.
3. Avenc de la Canal de Mura (Castellsapera)
1978: V. Flaquer; 12-III-78: Escolà.

MONTSERRAT

4. Avenc dels Pouetons de les Agulles
24-I-65: Auroux; 30-V-65: Auroux; IX-66: Esteban-Auroux; 1966: Meseguer.
5. Cova del Salitre
1970?: Auroux.

MASSÍS DE GARRAF

6. Avenc de l'Esquerrà (Begues)
1-II-70: Auroux.

BERGUEDA

7. Cova de Rotgers (Borredà). Cavitat excavada en guixos
19-VII-69: Escolà (nombrosos exemplars juntament amb *Pseudoniphargus africanus* Chevr.); 15-VIII-69, 30-VIII-70, 5-X-75: Escolà.

LES GUILLERIES

8. Cova Codolosa (el Far)
4-I-76: Escolà.

SERRAC DEL MONTSEC

9. Cova de Sant Miquel (Moror, Pallars Jussà)
18-VII-66: Auroux.
10. Forat de l'Or (pas de Terradets)
18-VIII-66: Auroux.
11. Clot d'En Torrent
Localitat a Alcampell, dins del límit administratiu d'Osca, allunyada al S del Montsec. Cavitat excavada en guixos.
24-IX-68: I. González; 28-V-78: Escolà.

MASSÍS DE SERRADELL - SERRA DE LLERAS - SERRA DE SANT GERVA

12. Graller de Castellet (Castellet-Espluga de Serra, Pallars Jussà)
13-XII-70: Escolà.

CERDANYA-ALT URGELL

13. Cova de la Fou de Bor-Tuta Freda (Bellver)
21-IX-68: Auroux; XII-68: Auroux, recollit juntament amb la segona citació de *Niphargus longicaudatus* a Catalunya; 6-VII-69, 18-I-70: Auroux.
14. Avenc de la Cabana d'En Garraba (Toloriu)
10-IV-66: Ribera, recollit juntament amb la primera citació de *Niphargus longicaudatus* (*Amphipoda*) a Catalunya; 24-VII-67: Viñas; 2-VI-68: Escolà.

PALLARS SOBIRA

15. Cova Saverneda (Sort)
11-IV-70: Ubach-Auroux-Escolà; 29-VI-71: Escolà; 20-XI-77: S. Vives-J. Rosaura-Escolà.

BAIX CAMP

16. Cova de la Fou de Capçanes
15-III-65: Escolà; 25-III-73: Pérez-Escolà (recollit ambdues vegades amb *Pseudoniphargus africanus*).
17. Cova del Masiet (la Riba). Excavada en guixos
10-XI-68: Auroux-Meseguer.

BAIX EBRE

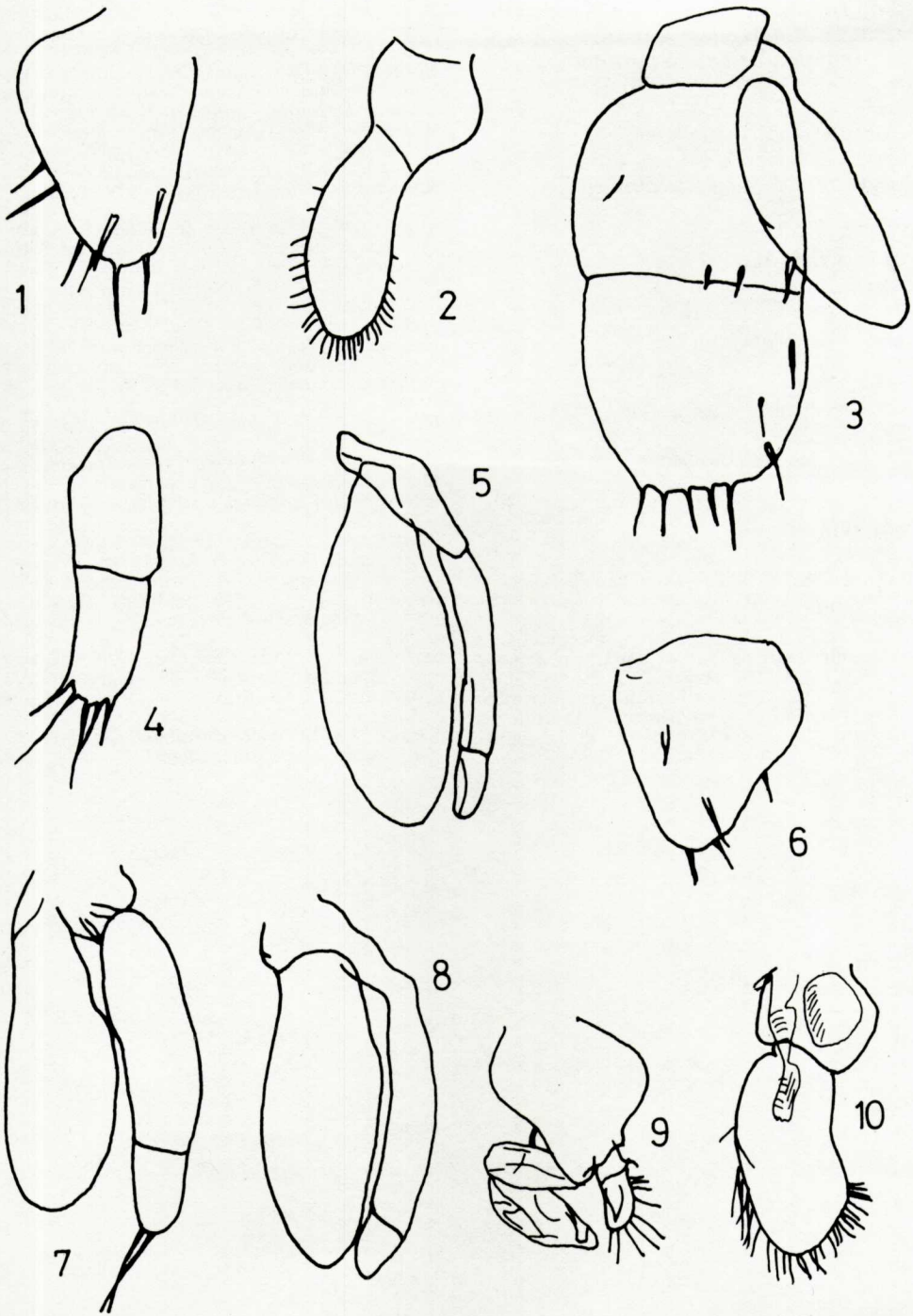
18. Cova del Conill (Horta de Sant Joan)
1-XII-68, 23-XI-69: Escolà (juntament amb *Pseudoniphargus africanus*).

ARAGÓ (Serra de Guara, Osca)

19. Solencio de Morrano
Recollit per Jeannel i Racovitza el 1911.
20. Solencio de Santa Cilia
5-III-68: Auroux.
21. Solencio de Bastaras
1969?: Auroux.

SANTANDER

Estudiat per Magniez, en cita set localitats: Cueva de la Cullalvera (ramales de la Victoria) (22), Cuevas de Altamira (Cueva de las Pinturas i Cueva sin Pinturas) (23-24), Cueva de la Estación de Santa Isabel (25), Cueva del Molino (Arredondo) (26), Cueva de la Castañera (Sarón, Villacarriedo) (27), Cueva de la Clotilde (28). Material recollit des del 1958 per Cabidoche, De Loriol, Roger, Rousset, Van-

FIGS. 1-5. *Stenasellus virei* Dollf. ♀ de la Cova Simanya (Sant Llorenç del Munt, Mura). 1. Pleòpod II. 2. Pleòpod I rudimentari (anormal). 3. Pleòpod III. 4. Exopodit pleòpod IV. 5. Pleòpod V.

FIGS. 6-10. *Stenasellus virei* Dollf. de la Cova del Conill (Horta de Sant Joan, Terra Alta). 6. Pleòpod II ♀. 7. Pleòpod IV ♀. 8. Pleòpod V ♀. 9. Pleòpod II ♂. 10. Pleòpod I ♂.

del. Tot formant part de *Stenasellus virei buchneri*, que substitueix l'espècie independent de Stammer.

BURGOS

29. Complejo Ojo Guareña
28-III-75: Bellés-Comas-Filbà. També pertany a *S. virei buchneri*.

NAVARRA

30. Cueva de Altxerri
26-IX-68: C. Galán.
31. Cueva de los Longinos
1-III-69: Galán.

OVIEDO

32. Cueva de las Campanas (Mestas de Con)
19-VIII-69: C. Jeanne.

BIBLIOGRAFIA

- BIRSTEIN, Ya. A., 1964. *Fauna of U.S.S.R. VII, 5 Freshwater Isopods (Asellota)*. Jerusalem (traduït del rus).
- BOU, C. & ROUCH, R., 1967. Un nouveau champ de recherches sur la faune aquatique souterraine. *C. R. Acad. Sc. Paris*, 262, D: 369-370.
- BRAGA, J. M., 1962. Sur la distribution géographique des *Stenasellus* de la péninsule ibérique et description d'une espèce nouvelle de ce genre. *Ann. Fac. Ciènc. Porto*, 84: 1-28.
- DELAMARE-DEBOUTTEVILLE, Cl., 1960. Biologie des eaux souterraines littorales et continentales. *Supl. à Vie et Milieu*, 9 (1): 1-740.
- ESCOLÀ, O., 1976. *Stenasellus magniezi* n. sp., un nuevo isópodo de una cavidad subterránea de Cádiz. *Oecologia aquatica*, 2: 121-123.
- HUSSON, R., 1946. A propos de la biologie du Crustacé troglobie aquatique *Stenasellus virei* Dollfus. *Ann. Univ. Saraviensis, Sc.*, 6 (74): 8259-8269.
- JEANNEL, R., 1943. Les fossiles vivants des cavernes. Paris.
- MAGNIEZ, G., 1966. Les sténaselles (Crustacés Isopodes troglobies) de la province de Santander (Espagne). *Ann. Spéléol.*, 21 (4): 827-837.
- MAGNIEZ, G., 1968. L'espèce polytypique *Stenasellus virei* Dollfus, 1897 (Crustacé Isopode hypogé). *Ann. Spéléol.*, 23 (2): 363-407.
- MAGNIEZ, G., 1976. *Stenasellus bragai*, n. sp. Crustacea Isopoda *Asellota* des eaux souterraines d'Espagne méridionale. *Int. J. Speleol.*, 8: 285-290.
- MAGNIEZ, G., 1977. *Stenasellus escolai* n. sp. Crustacea Isopoda *Asellota* des eaux souterraines d'Espagne méridionale. *Int. J. Speleol.*, 9: 65-71.
- MARGALEF, R., 1953. Los crustáceos de las aguas continentales ibéricas. *Inst. Forest. Invest. Exp.*, 10 (1): 1-243.
- RACOVITZA, E. G., 1924. Diagnoses des genres *Asellus* et *Stenasellus* et description de deux *Stenasellus* nouveaux. *Bull. Soc. Sci.*, 2: 81-92 Cluj.
- RACOVITZA, E. G., 1950. *Asellides* — première série —: *Stenasellus*. *Arch. Zool. Exp. Gén.*, 87: 1-94.
- STAMMER, H. J., 1936. Eine neue Höhlenwasserassel aus Spanien, *Stenasellus buchneri*, und die Verbreitung der Gattung *Stenasellus*. *Zoologischer Anzeiger*, 2. 5. 114: 137-141.
- VANDEL, A., 1964. *Biospéologie. La biologie des animaux cavernicoles*. Paris.